

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

18. ročník, školský rok 2025/26

Testové úlohy pre kategóriu E (7. ročník ZŠ a 2. ročník OG)

Megjegyzés: A monotematikus rész kérdéseit * jelöltük meg.

1.* A törökök terjeszkedésének jelentős fordulópontja a Bizánci Birodalom területének végleges meghódítása volt, amelyet a főváros 1453-ban történt elfoglalása tett teljessé. Ezt követően az Oszmán Birodalom a 16. században élte „aranykorát”, és három kontinensre terjedt ki.

Írd a válaszlapra a válaszokat az alábbi kérdésekre.

A válaszadásban segítségül szolgál a mellékelt ábra is:

- Mi volt a neve a Bizánci Birodalom fővárosának?
- Milyen modern fegyvert használtak a törökök a város meghódításához?
- Melyik akkori országból származott a modern fegyverek megalkotója?
- Nevezd meg melyik volt az a három kontinens, amelyre az Oszmán Birodalom kiterjedt?

2.* A válaszlapon helyesen kösd össze a megadott válaszlehetőségeket úgy, hogy a híres csaták évei a bennük részt vevő ismert személyiségekhez kapcsolódjanak. Jelöld meg, hogy melyik személyiség nem volt magyar király.

1396, 1444, 1456, Ulászló, Hunyadi János, Luxemburgi Zsigmond

3.* Idén emlékezünk meg a mohácsi csata 500. évfordulójáról. Olvasd el a csatával kapcsolatos alábbi állításokat, és állapítsd meg, hogy igazak-e, vagy hamisak.

A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

- A mohácsi csata 1536. augusztus 19-én zajlott le.
- A csatát a szakértők a középkor kezdetének tartják területünkön.
- A magyar hadsereget a csatába I. Lajos király vezette. (a képen)
- A csata idején a magyar király még húsz éves sem volt.
- A magyar hadsereg sokkal kisebb volt, mint az oszmán hadsereg

4.* A mohácsi csata egy új állam létrejöttéhez vezetett Közép-Európában, amely jelentős nagyhatalommá vált, és közel 400 évig fennállt.

Írd a válaszlapra a helyes válaszokat az alábbi kérdésekre.

- Mi volt az új állam első uralkodójának a neve, és melyik családból származott?
- Írd le, melyik évben szűnt meg létezni ez az állam közel 400 év után.
- Írd le az állam fővárosának nevét.
- Része volt ennek az államnak a Cseh Királyság is?

5.* Állapítsd meg, hogy a felsorolt személyiségek közül kik kapcsolódnak a mohácsi csatához (1526) és kik kapcsolódnak Bécs ostromához (1683). A válaszlapon írd a csoportokhoz a betűjelet.

- a) Lotharingiai Károly
- b) I. Szulejmán (a képen)
- c) Szapolyai János
- d) Thököli Imre

6.* A Magyarország elleni oszmán hódítások keretében az 1541-es év jelentős fordulópontot jelentett, ezt követően a Magyar Királyság három részre szakadt. Válaszolj az alábbi kérdésekre.

- a) Mi volt Magyarország akkori fővárosának a neve, amelyet a törökök az adott évben elfoglaltak?
- b) Az alábbi lehetőségek közül válaszd ki azt a három országrészt, amelyre Magyarország abban az időben fel volt osztva. Írd a válaszlapra a helyes válaszok számjeleit.
 - 1) csak az ország északi része
 - 2) csak a jelenlegi Horvátország
 - 3) Erdély
 - 4) csak az ország török uralom alatt lévő középső része
 - 5) csak a mai Szlovákia területe
 - 6) az ország nyugati és északi részének csak egy része

7.* Az alább felsorolt városokat amelyek a Magyar Királyság területén voltak, csoportosítsd a válaszlapon az szerint, hogy ezeket 1541 után uralták vagy nem uralták a törökök.

Zágráb, Szeged, Esztergom, Sopron, Nagyszombat, Arad

Esztergom

Nagyszombat

8.* Az Oszmán Birodalom nemcsak a megszállt Magyarország területén hozta létre területi közigazgatását. Hasonlítsd össze a felsorolt területi egységek nevét, és dönts el, hogy melyik felel meg a felsőbb területi egységnek (terjedelem szerint). Csak a helyes betű- és számkombinációt írd a válaszlapra. Írd le azt is, hogy az összehasonlított területi egységek közül melyik felel meg a járás megnevezésnek.

- a) náhije (1) vagy pasaság (2)
- b) sandzsák (1) vagy náhije (2)
- c) pasaság (1) vagy sandzsák (2)

9.* Olvasd el az alábbi mondatokat és állapítsd meg, hogy a bennük található információk igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

- a) A török háborúk időszakára emlékeztet Korponán a város feletti őrtorony.
- b) A török háborúk idején felépült Besztercebányán az Újvár.
- c) Szlovákia területére összesen három török szandzsák terjedt ki.
- d) A füleki vár a török hódoltság idején a pasaság székhelye lett.
- e) A janicsárok között voltak olyan katonák is, akiket gyermekként fogtak el a törökök Magyarországon területén.
- f) A Magas Porta tagjai alkották az Oszmán Birodalom kormányát.

10.* A törökök jelentős nyomot hagytak Szlovákiában. A lakosság kifosztása és rabszolgasorba taszítása mellett azonban pozitívabb hatásokat is találhatunk. Ilyen például az új növények termesztése. A megadott lehetőségek közül válaszd ki azt a három helyes választ, amely kapcsolatos a török uralommal területünkön, és írd be őket a válaszlapra.

burgonya, zab, tök, dinnye, sáfrán, rozmaring, őszibarack

11. Olvasd el az alábbi szöveget és egészítsd ki a hiányzó szavakat. Írd ezeket helyesen a válaszlapra.

A szlávok kezdetben egyszerű, részben süllyesztett hajlékokban éltek, amelyeket ...A...-nak neveztek. Ennek a hajléknak az egyik sarkában egy kő ...B... állt. A füst a mennyezeten lévő lyukon keresztül távozott. Az ókori szlávok kezdetben ...C... korong használata nélkül készítették kerámiát.

12. Írd a válaszlapra a Fredegar- krónikájának szövegéből a hiányzó szavakat, amelyek a 7. század első harmadának közép-európai eseményeit írják le.

„Amikor a szlávok sereggel megtámadták ...A...-t, egy ...B... nevű, ...C... nemzetiségű kereskedő, velük együtt nyomult előre. És ezzel olyan nagy csatában tett tanúbizonyságot, hogy csodálatot keltett.”

13. Olvasd el egy részletet Chrabr szerzetes művéből a szláv írásról, és válaszolj a kérdésekre.

„A szláv nyelvhez azonban Szent Konstantin, akit Cirillnek hívnak, maga alkotta meg a betűket, és néhány év alatt le is fordította a könyveket. Ezért a szláv betűk szentebbek és tiszteletreméltóbbak, mivel egy szent ember alkotta őket, míg a görög betűket pogány hellének alkották”.

- a) Hogy nevezték a betűket, melyeket Konstantin alkotott?
- b) Hogy nevezték a módosított változatát, melyet később használtak?
- c) Milyen néven ismerjük ma ezt a módosított betűtípust?
- d) Melyik városban halt meg Szent Konstantin?
- e) Melyik Nagymorva uralkodó idején érkeztek erre a területre Konstantin és Metód?

14. A felsorolt helyszínek közül melyik háromban található a Nagymorva-korszakból származó, mára eltűnt vagy még megőrzött templom? Írd a helyes válaszokat a válaszlapra. Melyikben található a fényképen látható épület?

Pozsony, Nagykosztolány, Zsitvaapáti, Devény, Köpcsény, Óbars

15. Alkoss párokat a felsorolt történelmi személyiségekből és a tisztségükből amelyet betöltöttek a Magyar Királyság megalakulása idején. A megfelelő betű- és számkombinációt írd a válaszlapra.

1) Hont	a) király
2) Álmos	b) részfejedelem
3) Imre	c) császár
4) Orseolo Péter	d) királyfi
5) I. Otto	e) főúr

16. 1222-ben a magyar királynak ki kellett adnia egy Aranybulla néven ismert okmányt, amelyben számos jogot biztosított a nemességnek. Válaszolj a kérdésekre.

- a) Írd le a király nevét, aki kiadta az okmányt. Írd le a sorszámát is, ha szükséges.
- b) A következő lehetőségek közül melyik hármat tartalmazta ez az okmány? Csak a helyes választ jelző három számjegyet írd a válaszlapra.

- 1) a király nem adományoz idegeneknek birtokot*
- 2) országgyűlést hoznak létre az országban, amelynek a királyi városok városbírái is tagjai lesznek.*
- 3) csak az egyházi nemesség jogosult a királyválasztásra*
- 4) a nemesség örökölheti a vagyont*
- 5) az alattvalók jogait korlátozni fogják, és jobbágyokká válnak*
- 6) a nemesség akár fegyverrel a kézben is fellázadhat a király ellen, ha az nem tiszteli jogait.*

17. Az alábbi lehetőségek közül válaszd ki az egy jó választ és írd a válaszlapra.

- a) A Magyarországra 1241 márciusában betört tatár (mongol) csapatokat ez a kán vezette
Ögödej / Kubiláj / Batu / Toluj
- b) A tatár (mongol) csapatok legyőzték a magyar sereget a folyó menti csatában
Kyslá / Sajó/ Tisza / Bodrog.
- c) A magyar király a tatárok (mongolok) elől elmenekült egészen a
Balti /Fekete / Tirrén / Adriai tengerig.
- d) A tatár szót a következőképpen lehetne lefordítani :
jó harcos / ördög / szolga / úr.

18. A Szepesi Káptalanban (a képen) található egy festmény, amely 1317-ből származik, és az akkori magyar király koronázását és megáldását ábrázolja. Írd a válaszlapra a helyes válaszokat.

- a) Hogy hívták a királyt aki az adott évben Magyarországon uralkodott?
- b) Hogy hívták a legerősebb magyar főurat, akivel uralkodása idején harcolnia kellett és hogy nevezik a várat, ahol ez a főúr tartózkodott?
- c) Mi volt a király fiának a neve, aki szintén a magyar trónra lépett és kiváltságot adományozott a zsolnai szlovákoknak?
- d) Ez a fiú 1370-ben egy másik ország királya is lett.
Melyik ország királya lett?

19. Olvasd el a következő állításokat Luxemburgi Zsigmond kormányzásával kapcsolatban, és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az *igen* vagy a *nem* választ.

- a) Azért került a magyar trónra mert feleségül vette az előző király lányát.
- b) Szembesülnie kellett a magyar nemesség egy részének ellene irányuló felkelésével
- c) Harcolt a husziták és a törökök ellen.
- d) Cseh király is volt.

20. Az alábbi események közül melyik három történt Mátyás király uralkodása alatt (a képen a modern szobra látható Cséc faluban)? A válaszlapra írd a helyes válaszok betűjeleit.

- a) Rozgonyi csata
- b) Academia Istropolitana egyetem megalapítása
- c) Dózsa György parasztfelkelése
- d) támadó háborúk a csehek, lengyelek és osztrákok ellen
- e) az úgynevezett fekete sereg létrehozása
- f) Konstanzi zsinat

Autori: PaedDr. Marek Bubeník, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský
Recenzentka: Mgr. Anna Žideková
Redaktorka: Mgr. Nikoleta Kovalčíková
Preklad: Ing. Veronika Zsideková
Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský, Filip Smíkal

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády
Vydavateľ: Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Bratislava, 2026